

SISTEMATIZAREA CENTRULUI ORAȘULUI BACĂU

Autor, arh. Cl. Stănescu
Colaboratori, inginerii I. Neagu, C. Burlă, I. Nicolau, C. Grünzeit;
tehnicienii D. Stoicescu, G. Chirea, I. Vulcan
D.S.A.P.C. Bacău

Anul 1959 a însemnat în activitatea I.R.P. Bacău un an de o însemnătate deosebită, atât în realizările de pe teren, cât și în ceea ce privește pregătirea documentației de proiectare pentru investițiile din anul 1960.

Spre deosebire de anul 1958, anul 1959 se caracterizează în principiu prin pregătirea detaliilor de sistematizare necesare investițiilor din 1960.

Principalul obiectiv care a format obiectul unei atenții deosebite, atât a Comitetului regional P.M.R. Bacău și a Comitetului executiv al Sfatului popular regional, cât și a forurilor centrale de avizare, a fost «Sistematizarea centrului orașului Bacău».

Modul de a concepe sistematizarea centrului, crearea piețelor principale (de minguri și a Teatrului de stat), de esplanadei, gabaritul străzilor, precum și întreaga concepție de perspectivă pe care o impune sistematizarea unui oraș care este centrul unei regiuni industriale în plină dezvoltare au constituit obiectul unor continue frământări și discuții critice, atât în interiorul, cât și în exteriorul institutului.

În rezolvarea problemelor de sistematizare a centrului orașului Bacău munca arhitecților și tehnicienilor din Institutul de proiectare a fost susținută și îndrumată în mod activ de toți factorii locali de partid și de stat.

Trebuie arătat că în evoluția ideilor de sistematizare a centrului, proiectanții au pornit inițial în mod greșit, lipsindu-le experiența necesară în sistematizarea și reconstrucția orașelor mari.

Astfel, optica de cuprindere a problemelor era restrânsă și limitată la stîngace rezolvări de piețe și noduri de circulație, care nu izbuteau să formeze un ansamblu armonios. Tentația de a părăsi axa existentă (str. N. Bălcescu—Mărășești) și de a deschide o nouă arteră nord-sud cu o piață de minguri așezată la intersecția a două artere de circulație (artera nord-sud București—Roman și est-vest, str. I.V. Stalin—str. Aurel Marcus) a dus la una dintre soluțiile prin care s-a trecut, dar care nu a fost avizată.

Paralel cu studiile întocmite de ISCAS pentru «Schița de sistematizare a orașului Bacău», precum și ajutorului foarte susținut pe care l-a acordat colectivul de urbanism de la C.S.C.A.S., s-a ajuns la o soluție de sistematizare acceptabilă, care a fost avizată.

Sistematizarea centrului orașului Bacău s-a impus ca o necesitate, pentru a se putea trece la reconstrucția sa pe suprafață mare.

Orașul Bacău are în prezent o populație de cca. 60 000 de locuitori, prevăzându-se o creștere a populației de 80 000—100 000 de locuitori.

Alegerea clădirilor care să fie menținute în cadrul sistematizării nu a constituit o problemă prea grea, dată fiind starea avansată de uzură și insalubritate a majorității fondului clădit existent. Astfel, s-a propus spre a fi păstrate următoarele clădiri: Sfatul popular regional, oficiul P.T.T.R., magazinul universal, hotelul «Bistrița», monumentele istorice și câteva case mai bune, parter și etaj, pe str. Ada Marinescu și Războieni.

Prin construirea de blocuri cu mai multe niveluri — s + p + 4 etaje — se propune o densitate ridicată (între 350 și 450 loc./ha), fapt care a determinat ca fondul existent ce se demolează să constituie cca. 10% din fondul nou-construit. De fapt, acțiunea de reconstrucție a centrului constituie în același timp o acțiune de asanare și salubritate a orașului, care se impune.

Teritoriul afectat sistematizării propriu-zise a zonei centrale se întinde pe o suprafață de cca. 80 ha.

Pe acest teritoriu s-a prevăzut a se realiza următoarele obiective: cca. 5 000 apartamente în blocuri cu p + 3 și p + 4 etaje, avînd magazine la parterul blocurilor de pe arterele importante, Sfatul popular al orașului, Teatrul de stat, cu o capacitate de 800 locuri, 3 cinematografe, cu o capacitate cuprinsă între 800 și 1 200 locuri, Casa de cultură a sindicatelor, școala de 16 clase cu anexe, piața de alimente, baia centrală a orașului, complexul de producție alimentară, creșe și cămine de zi.

Str. N. Bălcescu — Mărășești fiind considerată ca axă principală a centrului orașului, s-a urmărit dezvoltarea în cadrul sistematizării centrului, grupându-se în jurul său cele mai importante piețe și dotări.

Circulația de tranzit și de transport în comun este prevăzută să se efectueze — în sistematizare — pe un inel de ocolire format din străzile ce delimitează zona centrală, degajând astfel circulația în centrul propriu-zis, inclusiv pe axa principală a orașului.

Accesele principale în oraș (nord-sud și est-vest) au constituit jaloarele sistematizării centrului.

Aceste accese sînt fără îndoială cele mai importante. Fluența București — Bacău — Roman sau București — Bacău — P. Neamț constituie de mult scheletul de orientare a principalelor artere de circulație ale orașului Bacău.

Avîntul puternic de dezvoltare a complexului petro-chimic Borzești a dus la conturarea acceselor și pe direcția est-vest, adică Borzești — Bacău — Roman sau Borzești — Bacău — P. Neamț.

Rezolvarea nodurilor de circulație nord-sud și est-vest a influențat în mare măsură sistematizarea zonei centrale, poziția și forma piețelor principale, cu precădere în zona de nord a centrului.

În afara problemelor de circulație au existat și alte probleme importante care au condiționat studiul de sistematizare, ca de exemplu:

- îmbinarea clădirilor vechi care se mențin, cu cele noi;
- înglobarea și dezvoltarea parcului existent (Parcul trandafirilor) în centrul orașului;

- o justă punere în valoare a clădirii Sfatului popular regional;
- crearea unei piețe centrale pentru mitinguri, legată de axa principală a orașului;

- găsirea amplasamentelor pentru toate dotările prevăzute în temă;
- rezolvarea armonioasă a fronturilor arhitectonice stradale.

Studiile efectuate au dus la o soluționare de principiu pentru zona centrală în faza G, trecîndu-se la dezvoltarea la nivel de sarcină de proiectare pentru jumătatea sudică a teritoriului central, care totalizează o suprafață de cca. 40 ha și un număr de 2 200 apartamente și dotări.

Principiile de rezolvare ale sistematizării centrului au fost următoarele:

1. Amplificarea axei principale Nicolae Bălcescu — Mărășești cu o esplanadă largă de cca. 60 m cuprinsă între Sfatul popular orășenesc și Parcul trandafirilor. Realizarea lățimii de 60 m se face păstrîndu-se frontul de est cu clădiri în bună stare și dezvoltîndu-se spre vest cu demolarea clădirilor existente în stare necorespunzătoare.

Esplanada va fi plantată cu plantații joase, pe toată lungimea sa, fiind prevăzută cu un trotuar lat de 10 m în partea nou-creată a magazinelor centrale, însă păstrîndu-se continuitatea zonei circulabile pe direcția nord-sud.

Zona verde a esplanadei ar urma să constituie un loc de promenadă în continuare directă cu Parcul trandafirilor, amplificat și reamenajat.

Esplanada ar fi delimitată la un capăt de clădirea nouă a Sfatului popular orășenesc, iar la celălalt capăt de Palatul C.C.S.

2. Punerea în valoare a clădirii Sfatului popular regional s-a făcut prin crearea unei piețe dispuse simetric față de axa clădirii sfatului, simetrie dictată și de amplasamentul noului hotel «Bistrița». În această piață se va amplasa clădirea Teatrului de stat, cu o capacitate de 800 de locuri.

3. Crearea pieței de mitinguri în zona de sud a centrului legată organic de esplanada axei centrale și de parcul existent amplificat, cu un perete verde al pieței mobilat cu blocuri avînd la parter magazine.

În compoziția centrului s-a urmărit crearea unui sistem central format din cele două piețe (a Teatrului și cea pentru mitinguri) legate prin axa centrală, pe de o parte, și noua arteră Mihai Viteazul, pe cealaltă parte. Realizarea unui sistem central încheiat oferă maximum de posibilități, atît pentru realizarea unei rețele comerciale bine puse în valoare, cît și pentru întreaga compoziție a centrului.

4. Rezolvarea nodurilor de circulație de la sud și de la nord.

Nodul de circulație de la sud rezolvă următoarele funcțiuni:

- accesul principal spre centrul orașului pe axa străzilor Nicolae Bălcescu — Mărășești;

- accesul de tranzit pe inelul de ocolire, fără să se creeze dualitate față de accesul principal și intersecția cu transportul în comun în zona centrală;
- accesul pietonilor dinspre stadion spre centrul orașului.

Nodul de circulație de la nord trebuie să răspundă legăturilor: Bacău — Roman, Bacău — Piatra Neamț, Roman — Piatra Neamț, Borzești — Roman — Piatra Neamț.

Pentru zona de nord s-au întocmit o serie de studii care sînt în curs de definiție.

«Studiul de sistematizare în faza G a centrului Bacău», pe o suprafață de cca. 40 ha — egală cu jumătatea sudică a zonei centrale — a fost avizat de C.S.C.A.S. în noiembrie 1959. Aceasta a permis întocmirea «Sarcinii de proiectare pentru 2 200 de apartamente în centrul Bacău», care a fost avizată de C.S.C.A.S. în februarie 1960. Astfel s-a putut începe întocmirea proiectelor tehnice pentru prima etapă a anului 1960, însumînd 1 300 de apartamente, care în momentul de față sînt în execuție.

1 — Perspectiva aeriană a centrului — Zona de sud (proiect avizat).

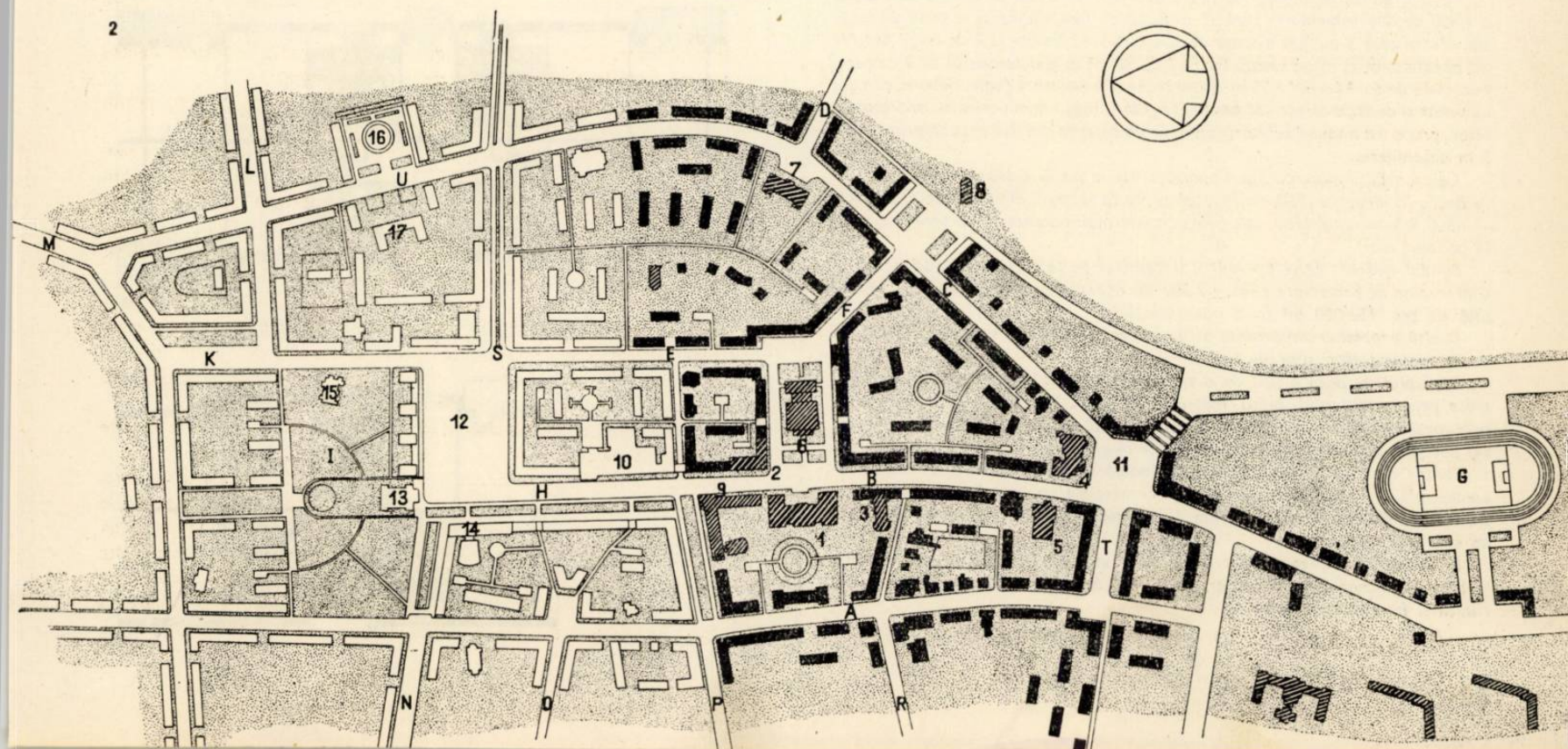
2 — Plan de sistematizare

1. Sfatul popular regional (clădire existentă)
2. Hotelul «Bistrița» (cl. ex.) — 3. Cinematograful «Muncitorul» (cl. ex.) — 4. Policlinica (cl. ex.)
5. Clădire existentă — 6. Teatrul de stat (clădire proiectată) — 7. Școala de 16 clase (cl. în execuție)
8. Biserica Precista (monument istoric) — 9. Sfatul popular orășenesc (cl. proiectată) — 10. Magazinul universal, Teatrul P.T.T.R. (cl. ex.) — 11. Nodul de

circulație de la sud (proiectat) — 12. Piața de mitinguri (pr.) — 13. Casa de cultură (pr.) — 14. Cinematograf (pr.) — 15. Biserica Sf. Nicolae (ex.) — 16. Piața de alimente (pr.) — 17. Complex alimentar (pr.)
A. Str. A. Marinescu — Războieni (ex.) — B. Str. N. Bălcescu — Mărășești (ex.) — C. Str. 9 Mai (ex.)
D. Str. A. Marcus (ex.) — E. Str. Mihai Viteazul (pr.) — F. Str. Alexandru cel Bun (pr.) — G. Stadionul «23 August» (ex.) — H. Esplanada (pr.)
I. Extinderea parcului (pr.) — K. Nodul de circulație de la nord (pr.) — L. Drumul spre Roman (ex.)

M. Drumul spre Piatra Neamț (ex.) — N. Str. Oituz (ex.) — O. Str. Karl Marx (ex.) — P. Str. I. V. Stalin (ex.) — R. Str. I. C. Frimu (ex.) — S. Str. Bistriței (pr.) — T. Penetrație nou-creată — U. Str. Bernath Andrei (ex.).

Posat — Blocuri de locuințe în zona celor 2 200 de apartamente
Hașurat — Dotări în zona celor 2 200 de apartamente
Conturat — Blocuri de locuințe în zona de nord a centrului





Zona aferentă celor 2 200 de apartamente care au făcut obiectul sarcinii de proiectare reprezintă jumătatea sudică a centrului studiat.

Pe lângă problemele de sistematizare, s-au ridicat o serie întreagă de probleme noi — legate de investițiile imediate — între care cea mai importantă a fost aceea a secțiunilor de locuit.

BILANȚ TERITORIAL

pentru întregul teritoriu al sarcinii de proiectare pentru 2 200 de apartamente

Elementele teritoriului	Suprafața construită (ha)	%
Clădiri existente care se mențin	1,50	3,80
Blocuri de locuit cu magazine la parter	0,80	2,00
Blocuri de locuit fără magazine la parter	3,40	8,60
Școală medie cu 16 clase și anexe	0,15	0,40
Creșă pentru 80 de copii	0,05	0,15
Două creșe pentru 40 de copii	0,02	0,05
Sfatul popular orașenesc	0,20	0,50
Teatrul de stat	0,20	0,50
Străzi, alei și piețe	9,68	25,00
Spații verzi și zone gospodărești	23,00	59,00
Total	39,00	100,00

INDICI TEHNICO-ECONOMICI PENTRU LOCUINȚE

- Suprafața locuințelor 2012 ap. \times 30 m = 60 360 m²
- Suprafața desfășurată 2012 ap. \times 60 m = 120 720 m²
- S.loc/ap. = 30 m²
- S.d/ap. = 60 m²
- Cost pe apartament mediu de 2 camere = 39 900 lei
- Cost pe metru pătrat locuibil = 1 308 lei
- Cost pe metru pătrat desfășurat = 676 lei

Pentru realizarea sarcinii de proiectare privind construirea în prima etapă a 1 300 de apartamente în centrul orașului au fost elaborate o serie de secții tip, dintre care 5 au fost avizate de C.S.C.A.S. (2 liniare și 3 de colț). Secțiile tip aprobate asigură un spațiu locuibil de 30 m² la apartamentul de 2 camere, bucătărie de 6 m² (având 1,55 m lățime), anexele necesare (baie, debara, cămară luminată și aerisite direct, loc pentru frigider), loggia la majoritatea apartamentelor, gruparea nodului sanitar, folosirea de planșee din fișii precomprimare de 5 m deschidere.

Cele 2 secții liniare cu 3 și 4 apartamente la scară, elaborate de D.S.A.P.C. — Bacău în ianuarie 1960, au fost asimilate ca secțiuni directive de C.S.C.A.S. — I.S.C.A.S. în iunie 1960, atât pentru construcții curente, cât și pentru blocuri în panouri mari.

Fondul existent ce se prevede a fi demolat pe teritoriul de sud (reprezentând sarcina de proiectare pentru 2 200 de apartamente) însumează 17 080 m² față de cca. 152 000 m² fond nou-construit.

O altă problemă importantă a fost aceea a rezolvării spațiilor comerciale de la parterul blocurilor de locuit.

Principiul de bază a fost de a se mobila cu precădere: artera principală, piața pentru mitinguri, piața teatrului, inelul ce formează sistemul central, precum și realizarea unor centre de interes local pe zone. Un accent important s-a pus și în zona aferentă viitoarei piețe alimentare.

Pentru a se putea găsi cea mai rațională distribuție a tuturor unităților comerciale, s-a studiat schema rețelei comerciale pe întreaga zonă a teritoriului central, detaliindu-se la faze S.P. numai magazinele aferente jumătății de sud a zonei centrale.

În prezent sînt în execuție primele două loturi de cca. 400 de apartamente, în blocuri cu magazine la parter, pe str. N. Bălcescu — Mărășești între Poli-clinică și hotelul « Bistrița ».

Arh. Cl. STĂNESCU

În cadrul aducerii la îndeplinire a vastului program de construcții de locuințe și pe linia trasată de partid și de guvern de a atinge un preț de cost cât de redus, atât prin proiectarea, cât și prin amplasarea acestor locuințe, utilizîndu-se la maximum lucrările edilitare existente, s-a trecut în timpul din urmă la reconstrucția zonelor centrale, mai ales în orașele unde fondul de construcții din această zonă nu reprezenta valori materiale deosebit de importante. Această din urmă situație este tipică pentru orașul Bacău.

Zona centrală a orașului Bacău oglindește grăitor condițiile de dezvoltare a orașelor noastre din această parte a țării sub regimul trecut, burghezo-moșieresc. O rețea încilcită de străzi strîmte, mărginite de clădiri în majoritate parter înghesuite una într-alta, fără a ține seama în multe locuri de alinieri. Valoarea ridicată a frontului spre stradă a dus la o fărîmătură a acestui front și la apariția de clădiri dezvoltate mai mult în adîncime, în care condițiile de viață sînt precare, multe din încăperi fiind lipsite de lumina zilei.

Bazat pe această constatare, cât și pe faptul că înseși clădirile se află într-o stare avansată de uzură, proiectantul propune demolarea mării majorități a fondului construit din această zonă a orașului. El arată că acțiunea de reconstrucție a centrului este în același timp o acțiune de asanare și salubritate a orașului, care se impune.

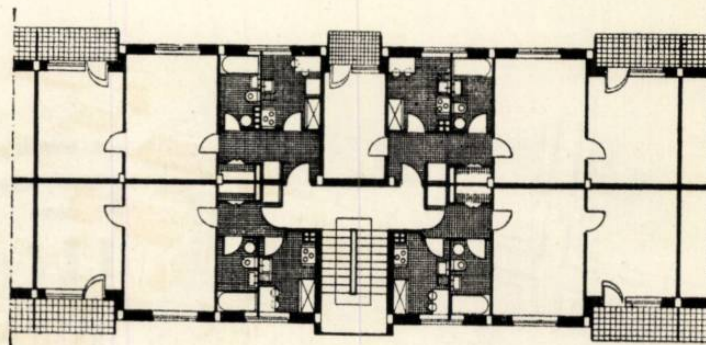
Această caracterizare a acțiunii este teoretic justă, dar reușita ei este legată de mijloace și de felul în care se pășește la îndeplinire.

Constatarea făcută de proiectant că fondul existent este în stare proastă trebuia completată cu arătarea gradului său de ocupare în prezent. De acest grad de ocupare depinde în cea mai mare măsură posibilitatea de restructurare. Prin dărîmarea fondului existent apare necesitatea imediată de cazare a familiilor care locuiesc în prezent acel fond și cu cît numărul acestor familii este mai mare, cu atît numărul real al apartamentelor noi, obținute prin restructurare, se reduce.

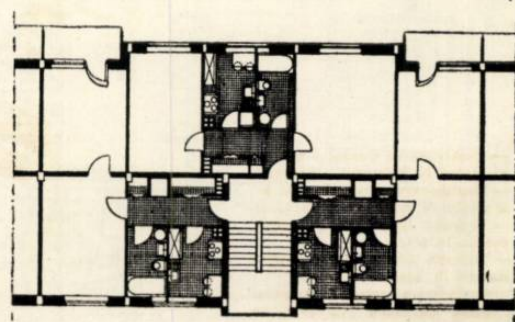
Ținînd seama de gradul de uzură și de nevoile de înlocuire, care apare în orice caz, procentul normal de înlocuire nu trebuie să depășească 6—7%. În cazul orașului Bacău, datorită gradului de uzură avansat, se justifică creșterea acestui procent pînă la maximum 10%.

Acesta este chiar procentul arătat în expunerea făcută de proiectant. Afirmarea aceasta poate fi verificată printr-un calcul simplu.

Pe suprafața de 80 ha care se restructurează se vor construi, după cum arată proiectantul, cca. 5 000 de apartamente. Admițînd că în fiecare apartament vor fi cazate 4 persoane, se obține o populație de cca. 20 000 de locui-



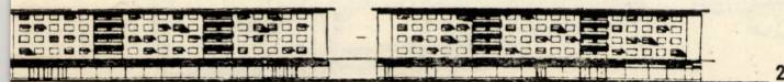
3



4



1



2

tori pentru întregul ansamblu sau o densitate brută de 250 loc./ha, oarecum normală pentru această zonă a oraşului.

Densitatea brută existentă poate fi dedusă din statisticile făcute în cazuri analoge, din aspectul de ocupare ridicată a terenului care apare din examinarea planului, precum şi din documentaţia schitei de sistematizare a oraşului, care arată o densitate medie de 50 loc./ha pe tot oraşul. Din toate acestea se poate deduce o densitate brută pentru zona centrală nu mai mică de 75 de locuitori pe ha.

Prin demolarea întregului fond locuibil existent din zona de 80 ha care se restructurează ar apărea deci necesitatea recazării a cca. 6 000 de persoane, adică a construirii a cca. 1 500 de apartamente. Aceasta reprezintă un procent de cca. 30% de înlocuit. Acest procent este de 3 ori mai mare decât cel admisibil şi reprezintă o scădere apreciabilă a avantajelor care rezultă din construcţia de locuinţe noi, precum şi o creştere de cost echivalentă a acestora.

În oraşul Bacău, situaţia se agravează în oarecare măsură prin abandonarea unei părţi apreciabile a lucrărilor de echipare edilitară existente. Apreciem în consecinţă că este necesară o reluare atentă a studiului prin cartarea prealabilă a situaţiei clădirilor existente şi mai ales a numărului de familii care vor trebui cazate în locuinţe existente sau noi, chiar în prima fază a realizării. Rămâne ca după ce se vor fi obţinut rezultatele cartării şi după ce se vor fi calculat necesităţile de recazare forurile competente să aprecieze forma în care urmează a se face reconstrucţia centrului oraşului Bacău. Până atunci, studiul de sistematizare a centrului în porţiunea sa din nord, în care se propune crearea unor spaţii libere întinse şi în care deci situaţia recazării este şi mai importantă, nu poate avea decât o valoare informativă, aşa cum a apreciat de altfel şi forul de avizare de stat, C.S.C.A.S.

Acestea sînt aspectele economice ale proiectului de sistematizare a centrului oraşului Bacău. Aspectele estetic-urbanistice sînt arătate mai departe.

Proiectantul şi-a orientat întreaga compoziţie a centrului pe o axă principală nord-sud, formată din artera existentă N. Bălcescu—Mărăşeşti, care în partea de la nord de Sfatul popular capătă, în studiu, un caracter de esplanadă. De-a lungul acestei axe principale urmează să se grupeze cele mai importante pieţe şi dotări ale oraşului. Pentru a degaja această arteră de circulaţie de tranzit şi de transport în comun se propune crearea, în parte pe străzi existente, a unor artere de dublare, de o parte şi de alta a arterei principale, formînd un fel de inel alungit.

Studiile variante pentru sistematizarea zonei centrale care au fost prezentate de proiectant se bazează pe schema axă centrală — inel, descrisă mai

înainte. În fiecare variantă, schimbările intervin numai în zona de la nord de clădirea Sfatului popular regional şi privesc forma şi orientarea pieţei de mitinguri, legăturile dintre această piaţă şi ieşirile — respectiv intrările — în oraş ale magistrelor Bacău — Piaţa Neamţ şi Bacău — Roman, precum şi în amplasarea care se dă spaţiului plantat de la nord de piaţa de mitinguri. Din punctul de vedere al circulaţiei, cît şi din acela al echilibrului elementelor, în compoziţie sînt preferabile soluţiile în care spaţiul plantat este mai dezvoltat şi în care legătura cu magistralele rutiere de la nord se face mai fluent; de asemenea este de ales o soluţie în care piaţa de mitinguri să fie orientată în acelaşi sens cu artera principală faţă de cea în care piaţa de mitinguri are acelaşi sens de orientare ca şi piaţa teatrului.

Din întregul ansamblu s-a ales pentru înfăptuire în prima etapă porţiunea dinspre sud, care cuprinde cca. 2 000 de apartamente. Pentru această porţiune, proiectantul prezintă un detaliu de aşezare a clădirilor şi de organizare a terenului.

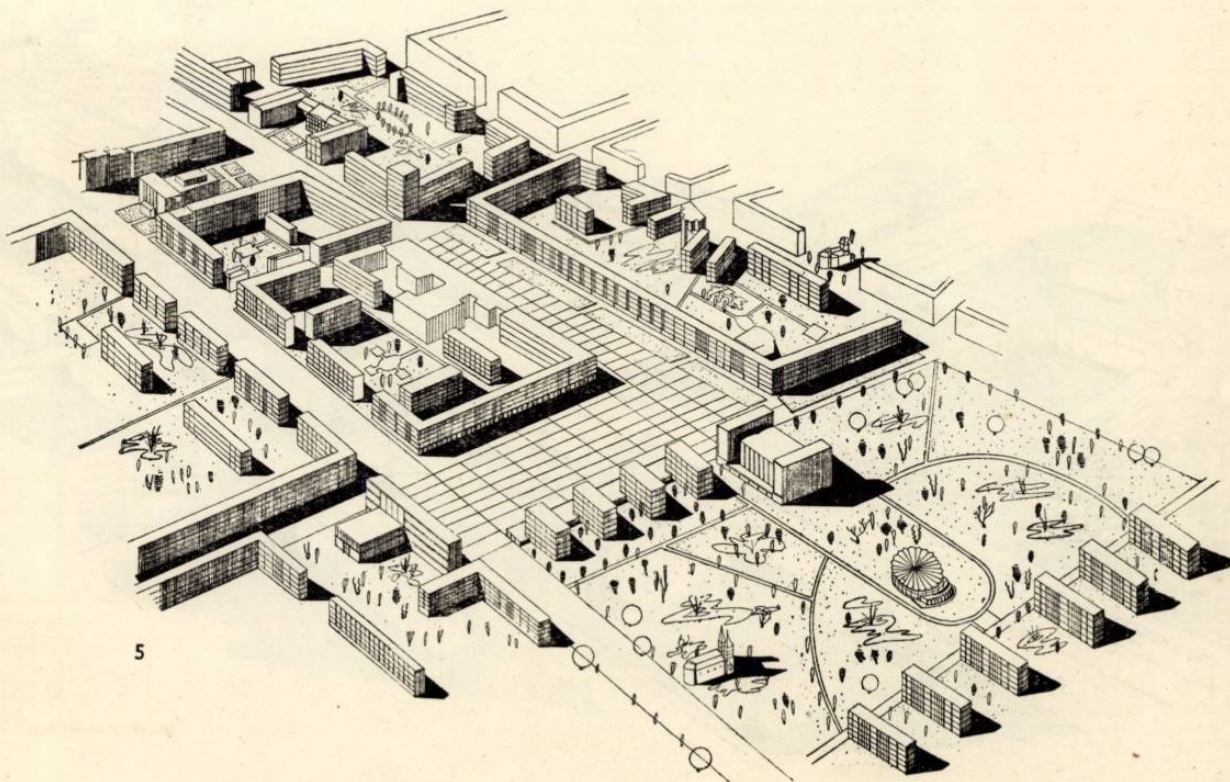
În general, aşezarea clădirilor se face pe principiul îmbrăcării perimetrale a cvartalelor, în ideea de a sublinia în compoziţie direcţiile principale de mişcare şi circulaţie. Aceasta nu este o idee nouă în compoziţia urbană; în cazul de faţă ea este, în oarecare măsură, justificată de posibilităţile mai economice de utilizare a lucrărilor edilitare ale oraşului, cît şi de aşezarea clădirilor existente care se menţin.

Într-unele puncte însă, s-ar fi putut rupe cu această tendinţă, găsindu-se unele soluţii de detaliu care să aducă o oarecare varietate şi să evite unele aspecte de rigiditate. În acest sens s-ar fi putut trata latura de sud-est a străzii Mărăşeşti şi, în continuare, aceeaşi latură a străzii ocolitoare de la est, pe porţiunea pînă la biserica Precista. Situaţia acestei laturi a arterei, pe o cornişă care domină lunca Bistriţei, poate da prilejul unei tratări mai libere şi cu un front mai puţin compact, care ar permite o serie de viziuni fugare asupra peisajului de dealuri ce se desfăşoară pe văile Bistriţei şi Siretului.

Unele aspecte criticabile se vădesc şi în piaţa de intrare în centru; astfel, nodul de circulaţie de la sud, în care clădirea care închide axa principală de vedere dinspre sud, nu reprezintă — nici ca formă şi nici ca volum — un element de anunţare a ansamblului central. Între defectele de compoziţie de detaliu din această piaţă apare, pe de o parte, forma pătrată rigidă a pieţei, în oarecare contradicţie cu sensurile de mişcare a circulaţiei vehiculare şi pietoniere, iar pe de altă parte, încheierea nereuşită şi nerealizabilă a capătului scurte esplanade care prelungeşte piaţa spre vest.

Unele aspecte nesatisfăcătoare există şi în aşezarea blocurilor din interiorul cvartalului de la sud-est de Sfatul popular, care apare ca întâmplătoare.

Arh. T. EVOLCEANU



- 1 — Desfăşurarea frontului de vest al străzii N. Bălcescu—Mărăşeşti
- 2 — Desfăşurarea frontului de est al străzii N. Bălcescu—Mărăşeşti
- 3 — Tronson liniar cu 3 apartamente la scară
- 4 — Tronson liniar cu 4 apartamente la scară
- 5 — Perspectiva aeriană a centrului Zona de nord (variantă de studiu).

5